

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАВЧАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ІНСТИТУТ»**

***Інновації партнерської взаємодії освіти,
економіки та соціального захисту в умовах
інклюзії та прагматичної реабілітації
соціуму***

Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції

24-25 листопада 2022 р.

м. Кам'янець-Подільський, 2022

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ: **Тріпак М. М.:** заслужений працівник освіти України, ректор НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут», професор кафедри інклюзивної економіки, кібернетики і комп'ютерних наук, кандидат економічних наук, доцент; **Сіماشкевич М. Є.:** голова Кам'янець-Подільської районної ради, голова Ради стейкхолдерів НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут»; **Посітко М. В.:** український політик, громадський діяч, міський голова м. Кам'янець-Подільського; **Роберт Хей:** член ради директорів, співзасновник та директор Sunflower Community Fund; **Жуховський Іренеуш:** проректор з розвитку, промоцій та фондів ЄС Міжнародної академії Прикладних наук в Ломжі (Республіка Польща); **Шарлович Зоя:** кандидат педагогічних наук, ад'юнкт Міжнародної академії Прикладних наук в Ломжі (Республіка Польща); **Радулеску Ана:** кандидат соціологічних наук, доцент Бухарестського університету, Голова Асоціації соціальних працівників Європи (Республіка Румунія); **Марек Хамот:** проф. WSG, др., ректор Університету економіки в Бидгощі (Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy, Республіка Польща); **Гарбарець І. А.:** в.о. директора ВСП Кам'янець-Подільський фаховий коледж НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут»; **Лаврук О.:** доктор наук з державного управління, кандидат економічних наук, в. о. проректора з навчальної роботи НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут»; **Гуменюк І. Л.:** кандидат економічних наук, доцент, в. о. завідувача кафедри фінансів, обліку та оподаткування ім. С. Юрія, НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут»; **Лучик В. Є.:** доктор економічних наук, професор, в. о. завідувача кафедри інклюзивної економіки, кібернетики і комп'ютерних наук, НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут»; **Палилюцько О. М.:** кандидат історичних наук, доцент, в. о. завідувача кафедри соціальної роботи, психології та соціокультурної діяльності ім. Т. Сосновської, НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут»; **Тимків А. О.:** керівник навчально-методичного та наукового відділу, кандидат економічних наук, викладач кафедри фінансів, обліку та оподаткування ім. С. Юрія, НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут»; **Волощук М.Б.:** керівник відділу міжнародних зв'язків та комунікації, викладач кафедри соціальної роботи, психології та соціокультурної діяльності імені Т. Сосновської, НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут»; **Корман М. М.:** провідний фахівець сектору наукової роботи у сфері інклюзії та інклюзивної освіти, НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут», кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри соціальної роботи, психології та соціокультурної діяльності ім. Т. Сосновської.

М 75 Інновації партнерської взаємодії освіти, економіки та соціального захисту в умовах інклюзії та прагматичної реабілітації соціуму: Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції (м. Кам'янець-Подільський, 24-25 листопада 2022 р.). Кам'янець-Подільський, 2022. 376с.

Збірник містить матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції «Інновації партнерської взаємодії освіти, економіки та соціального захисту в умовах інклюзії та прагматичної реабілітації соціуму», яка відбулась 24-25 листопада 2022 р. (НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут», м. Кам'янець-Подільський), з актуальних питань сучасної економічної науки, освіти та соціальної роботи в умовах сьогодення.

Відповідальність за висвітлений матеріал у публікаціях несуть автори наукових праць. Видано в авторській редакції.

<i>Кікінежді О.М., Сампара О.В.</i>	
Інклюзія як соціальна цінність у закладі професійно-технічної освіти: досвід і перспективи.....	188
<i>Клим В.С.</i>	
Організація інклюзивного освітнього середовища в закладі освіти для дітей з порушеннями слуху.....	190
<i>Клочкова Ю.В.</i>	
Особливості освітнього процесу у закладах вищої освіти.....	194
<i>Козак Р.В., Кушнір Т.М.</i>	
Візуалізація навчального матеріалу з використанням медійноосвітніх технологій на заняттях української мови в інклюзивному закладі освіти	196
<i>Колісник М.І.</i>	
Особливості навчання студентів з порушеннями інтелектуального розвитку в умовах карантинних обмежень	199
<i>Коргун Л.М., Слюсаренко А.Ю.</i>	
Дослідження готовності майбутніх вихователів до психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами	201
<i>Круглик О.П.</i>	
Професійна готовність педагогів до інновацій у роботі з дітьми різних нозологій.....	204
<i>Кучеров Г.Г.</i>	
Особливості організації освітнього процесу для студентів із інвалідністю	206
<i>Лаврук О.В.</i>	
Роль тваринництва у продовольчій безпеці сучасного інклюзивного суспільства.....	208
<i>Лавська Н.В.</i>	
Особливості освітнього процесу в зфпо для студентів з обмеженими фізичними можливостями	211
<i>Лучик С.Д.</i>	
Цифрова трансформація інклюзивної освіти: виклики війни.....	214
<i>Марчак Т.А.</i>	
Аспекти фрактального підходу до інклюзивної освіти у контексті підготовки студентів ЗВО.....	217
<i>Медвідь Г.С.</i>	
Роль вчителя в інклюзивній освіті.....	219
<i>Мехед О.Б., Мірошник В.І.</i>	
Підготовка майбутніх вчителів біології та основ здоров'я до соціально- педагогічної діяльності в контексті інклюзивного навчання.....	223
<i>Михайленко О.С.</i>	
Цифрові технології для підвищення якості розуміння казок учнями з порушеннями слуху та інтелекту в умовах дистанційного навчання.....	225
<i>Михальська С.А., Буйняк М.Г.</i>	
Використання інноваційних технологій у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами	227

Кікінежді О.М.

*доктор психологічних наук, професор, професор кафедри психології
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка*

Сампара О.В.

*магістр, методист ДПТНЗ
«Тернопільське вище професійне училище сфери послуг та туризму»
м. Тернопіль, Україна*

ІНКЛЮЗІЯ ЯК СОЦІАЛЬНА ЦІННІСТЬ У ЗАКЛАДІ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ: ДОСВІД І ПЕРСПЕКТИВИ

Актуальність проблеми зумовлена суспільним запитом практичного впровадження філософії інклюзивної освіти у навчально-виробничий процес закладу професійно-технічної освіти (ЗП(ПТ)О) як важливого чинника забезпечення права на освіту здобувачів з особливими освітніми потребами, рівного доступу до соціально-економічних і культурно-освітніх ресурсів, соціального захисту та повної інтеграції у соціум осіб з обмеженими можливостями здоров'я [1; 3; 5].

У контексті людиноцентристської парадигми (В.Кремень), інклюзивна освіта як складова концепції соціального залучення (соціальної інклюзії) учнівської молоді з ООП до активного і продуктивного життя в соціумі, її самореалізації, отримання професії, бути на рівні з усіма, є вирішальним чинником конкурентоспроможності майбутніх фахівців та фахівчинь на сучасному ринку праці [4].

З метою забезпечення рівного доступу до якісної освіти різних категорій здобувачів освіти з порушенням слуху, які навчаються за професією «Кравець, закрійник» у ДПТНЗ «Тернопільське ВПУ сфери послуг та туризму», було розроблено та впроваджено **комунікаційну професійну стратегію** як систему психолого-педагогічного та соціально-реабілітаційного супроводу здобувачів освіти з ОПП в умовах створеного ІКТ-середовища, що включала мейнстримінг – комплексну міждисциплінарну програму адаптації навчальних планів, методів, форм та стилів навчання із врахуванням принципів інклюзивної освіти відповідно до вікових та індивідуальних освітніх потреб здобувачів, з використанням існуючих ресурсів соціальної взаємодії з батьками та громадою.

Реалізація даної стратегії в училищі здійснювалась покроково і включала різноманітні форми, як-от: 1) проведення маркетингового дослідження-мікс (4Р) закладу (Продукт. Місце. Ціна. Промоція), що відкрило можливості пропонування спектру необхідних освітніх послуг відповідно до потреб здобувачів освіти з проблемами слуху, популяризації послуг споживачам, зокрема запитам майбутніх абітурієнтів-випускників спеціалізованих шкіл; 2) створення комунікаційного плану, тобто системи заходів партнерської взаємодії

з цільовою аудиторією та їх батьками, зацікавленими сторонами (роботодавцями) задля досягнення комунікаційних цілей в певні терміни; 3) активна профорієнтаційна робота у спеціалізованих школах спільно з сурдоперекладачем, що включала дослідження кола потреб та запитів майбутніх абітурієнтів, показ профорієнтаційних відеороликів з жестовою мовою від учнів та учениць училища, завантажених в ТікТок, розповіді про професію «Кравець, закрійник» з використанням інноваційної методики Jobs to Be Done (Роботи, які потрібно виконати) (**JTBD**); 4) створення «портрета» абітурієнта – профілю ключової цільової аудиторії за наступними критеріями: задача, страхи, перешкоди та користь; 5) створення своєрідної Мапи стейкхолдерів організація зустрічей з роботодавцями та випускниками на підприємствах, популяризація їх інтерв'ю в соцмережах; 6) використання каналів та засобів комунікації з метою популяризації професії для слабчуючої молоді, зокрема висвітлення проблеми на II Всеукраїнській міждисциплінарній науково-практичній конференції з міжнародною участю «Інклюзивна освіта: ідея, стратегія, результат» (Тернопіль, 2022), співпраця з Інклюзивно-ресурсним центром ТНПУ імені В.Гнатюка.

Як засвідчив наш досвід роботи, оптимальне поєднання педагогами нових ІКТ-технологій, зокрема сервісів G Suite, Classroom з модифікованими традиційними формами навчально-методичного забезпечення, співпраця з викладачами жестової мови, створення електронного зошита для лабораторно-практичних робіт з предмета «Матеріалознавство» для підготовки кваліфікованих робітників за професією «Кравець» 2-3 розрядів, розробленого відповідно до ДСПТО на основі компетентнісного та особистісно орієнтованого підходів, з його додатковим посиленням на відео через QR-код, детальною візуалізацією відеоуроків із сурдоперекладом та їх вільного доступу на Ютуб каналі закладу, сприяло підвищенню можливостей якісного навчання для здобувачів освіти із порушеннями слуху та їх ширшого включення у навчально-освітнє, інформаційно-комунікативне та соціокультурне середовище, розвитку інклюзивної компетентності та толерантності в учнівській молоді загалом [2].

Перспективні напрямки роботи щодо створення інклюзивно-освітнього середовища в училищі вбачаємо у: вдосконаленні організаційно-методичного освоєння інклюзивного контексту навчальних дисциплін, електронного навчально-методичного контенту з сурдоперекладом; проведення аудиту інклюзивної компетентності та толерантності усіх суб'єктів педагогічного та корекційно-освітнього процесу, здійсненні професійної самоосвіти в царині інклюзивної освіти, створенні ресурсної кімнати тощо.

Література:

1. Інклюзивна освіта: веб-сайт. Режим доступу: <http://inkluzivnaosvita.blogspot.com/> (дата звернення: 15.09.2022)
2. Кікінежді О.М., Грушко Г.Є., Сампара О.В. Студія дистанційного навчання як інновація в організації освітньо-виховного процесу в закладах професійно-технічної освіти. *Актуальні проблеми освітньо-виховного*

процесу в умовах карантинних обмежень та дистанційного навчання:
збірник наук. пр. Харків: ХНУБА, 2021. С. 347-350.

3. Колупаєва А., Таранченко О. Навчання дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі. Харків: Видавництво «Ранок». 2019. 306 с. Режим доступу: [https://interactive.ranok.com.ua/upload/file \(Kolupaieva_Taranchenko\).pdf](https://interactive.ranok.com.ua/upload/file(Kolupaieva_Taranchenko).pdf) (дата звернення: 15.09.2022)
4. Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму в стратегіях освітнього простору. Київ : Педагогічна думка, 2009. 520 с.
5. «Про внесення змін до Закону України «Про освіту» щодо особливостей доступу осіб з особливими освітніми потребами до освітніх послуг: Закон України від 23.05.2017 № 2053-VIII. *Голос України*.2017. №123. С.3.

Клим В.С.

викладач хірургії

Кам'янець-Подільського медичного фахового коледжу

м. Кам'янець-Подільський, Україна

ОРГАНІЗАЦІЯ ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В ЗАКЛАДІ ОСВІТИ ДЛЯ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ СЛУХУ

Відповідно до стратегічних завдань, що стоять перед сучасною освітою (гуманізація навчального процесу, формування життєвої компетентності учнів, забезпечення конкурентноздатності випускників навчальних закладів тощо), розробляються нові підходи та форми здобуття освіти дітьми з особливими освітніми потребами, серед яких значну групу складають діти з порушеннями слуху.

Навчання дітей з порушеннями слухової функції, як й інших категорій, має бути систематичним і організованим. Ще Л. С. Виготський вказував, що навчання дітей з порушеннями слухової функції потребує спеціальної педагогічної техніки, використання особливих прийомів і методів. Вчений наголошував, що тяжкі порушення слуху ізолюють людину від спілкування з іншими, яка порушує соціальний статус особистості. Як зазначалось вище, при порушеннях слуху передусім страждає мовлення дитини; при глухоті та глибокому зниженні слуху дитина без спеціального навчання мовленням практично не оволодіває. Відсутність чи недорозвиток мовлення не лише ускладнюють контакти дитини з оточуючими, а й порушують процес формування її пізнавальної діяльності та особистості в цілому [1]. Тож сьогодні перед кожним закладом середньої освіти постає проблема створення інклюзивного освітнього середовища, яке дозволить ефективно залучати та включати в освітній процес всіх його учасників, гармонізувати процеси розвитку та соціалізації дітей з